

ÜSTADI DOĞRU ANLAMAK VE DEMOKRATİK AÇILIM

Üstad Bediüzzaman Hazretleri, hayatının gayesini şu cümlede en veciz ve açık bir şekilde ortaya koymuştur:

“Hey efendiler! Ben imanın cereyanındayım. Karşımda imansızlık cereyanı var. Başka cereyanlarla alâkam yok.” [\(Mektubat, On Altıncı Mektub\)](#)

Bu zamanda **“ehl-i dalalet ve haksızlığın (tesanüd sebebiyle) cemaat sûretindeki kuvvetli bir şahs-ı manevînin dehâsıyla hücum”** etmesi (Yirminci Lem'a) Üstadı çok endişelendirir ve Eşref Edip beyle yaptığı bir mülakatta bu endişesini şöyle dile getirir:

“Karşımda müthiş bir yangın var. Alevleri göklere yükseliyor. İçinde evlâdım yanıyor, îmânım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeye, îmânımı kurtarmaya koşuyorum.” [\(Tarihçe i Hayat, Isparta Hayati\)](#)

İşte bu davasının tahakkuku ve kalplerde tahkiki imanın yerleşmesi için verdiği bir ömürlük mücadele ve mücahedesinin yanında onun bir başka gayesi daha vardı. Bunu kendisi bizzat şöyle açıklar:

“Camiü'l-Ezher'e Afrika'dan bir medrese-i umumiye olduğu gibi Asya, Afrika'dan ne kadar büyükse daha büyük bir darü'l-fünun da ve bir İslam üniversitesi de Asya'da lazımdır, dedim. Ve felsefe-i fünun ile ulum-ı diniye birbiri ile barışsın ve Avrupa medeniyeti İslamiyet hakaiki ile tam müsellağ etsin. Ve Anadolu'daki ehl-i mektep ve ehl-i medrese tam birbirine yardımcı olarak ittifak etsin diye. Velayet-i Şarki'nin merkezinde hem Hindistan'ın hem Arabistan'ın hem İran'ın hem Kafkasya'nın hem Türkistan ortasında Medresetü'z-Zehra manasında Camiü'l-Ezher üslubunda bir darü'l-fünun hem mektep hem medrese olarak vücuda gelmesi için tam 55 senedir Risale-i Nur'un hakikatine çalıştığım gibi ona da çalışmışım.” [\(Emirdağ Laikası-II\)](#)

Bu üniversitenin ana gayesi, hem din hem de fen ilimlerinde mütehassıs bilim adamları yetiştirmek olmakla birlikte, bir başka gayesi de yine Üstad'ın çok önemli bir hedefi olan İttihad-ı İslâma zemin hazırlamasıdır. Bu üniversitenin eğitim dili konusunda Arapçanın vacip, Türkçenin lâzım, Kürtçenin de caiz olması gerektiğini ifade eder.

Üstad'ın İslâm âleminde arzu ettiği ittihad fikrini, bugünkü Avrupa birliği bir yönüyle kendi bünyesinde gerçekleştirmiş ve ittihadın sağlayacağı faydalar konusunda biz müslümanlara da iyi bir örnek olmuştur. İttihatla iltihakı karıştırarak, İttihad-ı İslâma karşı çıkanlara bu hal güzel bir cevaptır.

Yani, Üstad'ın nazara verdiği ittihad, her devletin kendi bütünlüğünü ve istiklaliyetini korumasıyla birlikte, ekonomik hedeflerin gerçekleşmesinde, asayişin temininde, gençliğin kötü alışkanlıklardan korunmasında ve benzeri birçok konuda ortak hareket etme manasındadır.

Üstad'ın idealindeki üniversite modeli olan Medresetü'z-Zehra'nın İslâm âleminde varlığını hissettirmesiyle İslâm birliğinin en büyük düşmanı olan menfi milliyet (ırkçılık) belası da bertaraf edilmiş olacaktır.

Menfi Milliyet

Üstadımız menfi milliyet hakkında müstakil bir risale telif etmiştir ([Mektubat, Yirmi Altıncı Mektub](#)). Bu risalesinde şu noktaya da önemle dikkat çeker:

“Fikr-i milliyet şu asırda çok ileri gitmiş. Hususan dessay Avrupa zalimleri, bunu İslâmlar içinde menfi bir surette uyandırıyorlar, tâ ki parçalayıp onları yutsunlar.”

Zaten Üstad'ın iman kurtarma davası, ırklar ötesi bir davadır. Bütün bir insanlık âlemine şamildir.

Mi'raçtan hediye getirilen Bakara Suresinin son ayetlerinin sonuncusunda şöyle bir niyaz cümlesi geçer:

“Sen bizim Mevlamızsın. Kâfirler kavmine karşı bize yardım et.”

Burada iman cephesindekiler bir kavim, küfür cephesindekiler ise başka bir kavim olarak nitelendirilmiş, her iki cephede de ırk kavramı arka planda kalmıştır.

Üstad Hazretleri, ırkçılığın İslâm ittifakına büyük zarar vereceği gibi, sair dinlerin tabilerinin de dostluklarını kazanmada önemli bir engel olduğu fikrindedir. Bu görüşünü [Emirdağ Lahikası II. ciltte](#) şöyle açıklar:

“Sizin bu defaki Irak ve Pakistan'la pek kıymetdar ittifakınız, inşaallah bu tehlikeli ırkçılığın zararını def'edecek ve dört-beş milyon ırkçıların yerine, dört-yüz milyon kardeş Müslümanları ve sekiz-yüz milyon sulh ve müsalemet-i umumiyeye şiddetle muhtaç Hristiyan ve sair dinler sahiblerinin dostluklarını bu vatan milletine kazandırmaya tam bir vesile olacağına, ruhuma kanaat geldiğinden size beyan ediyorum.”

Şefkat ve Sevgi

Üstad Hazretleri, Nur Talebelerinin iman ve Kur'an hizmetinde takip etmeleri gereken yolu şu dört hatvede (adımda) özetlemiştir: Acz, fakr, şefkat ve tefekkür.

Şefkat maddesinin konumuzla çok yakın ilgisi vardır.

Bütün insanlar kâinat ağacının meyveleridirler. Hepsi aynı havayı solumakta, aynı yer küresi üzerinde seyahat etmekte, aynı güneşle aydınlanmaktadır. Ve Kur'an-ı Kerimde insanın “ahsen-i takvimde”, yani istidat ve kabiliyet yönünden bütün mahlukları geride bırakan bir mükemmellikte yaratıldığı haber verilmektedir. Peygamberimiz (a.s.m) bütün alemlere rahmet olarak gönderilmiştir. Rahmetin şefkatle çok yakın ilgisi vardır. Ve Kur'an-ı Kerim bir kavme değil bütün bir insanlık alemine rehber olmak üzere inzal edilmiştir.

Bütün insanların yaratıcısı olan Allah insanların birbirlerini sevmelerini, yardımlaşmalarını istemekte, yanlış yolda olanların ise şefkatle ikaz edilmesini emretmektedir.

Bu tebliğ hareketinin en son, en büyük ve en canlı örneği Peygamber Efendimiz Aleyhissalatü vesselamdır. O, dünyaya teşrif ettiğinde, Arap yarım adasında şirk hakimdi. Kahir bir ekseriyet putlara tapıyorlardı. Ve O, bu putperest insanların ıslahına çalışıyordu. Peygamberimiz şirke düşenlere değil, şirke düşmandı; müşrikleri şirkten kurtarmaya çalışıyor, dinlemedikleri, kabul etmedikleri zaman, o eşsiz şefkatiyle aşırı derecede üzülüyordu. Allah, o puta tapan kullarını cehennem yolculuğundan kurtarıp, yönlerini cennete çevrilmesi için en büyük peygamberini, Sevgili Habibini (asm.) görevlendirmişti.

Demokratik Açılım, Sevgi ve Kardeşlik

Demokrasi açılımının tartışmaya açıldığı bu günlerde, bizlerin bu teşebbüse, bu

plana nazar tarzımız şöyle olacaktır:

Allah'ın kullarının birlikte ve huzur içinde yaşamaları, birbirlerini dinlemeleri ve anlamaları için bu açılım bir fırsat olabilir mi? Ve biz daha da gelişen bir demokrasi ortamında iman hakikatlerini muhtaçlara ulaştırmak için daha fazla şeyler yapabilir miyiz?

Konunun siyasî yönü ve alınan siyasî tedbirler bizim sorumluluk sahamızın dışındadır. Milletimiz ve memleketimiz hakkında hayırlı sonuçlar doğurmasını candan temenni ederiz. Bu konuda fikrî katkılarımız olabilecekse onu da basın ve yayın yoluyla yerine getirir ve daha sonra yine aslî görevimizin başına döneriz.

Sınırları daha da genişletilecek bir demokrasi ortamında Nur Talebelerine düşebilecek önemli bir görev de, her fikirden insana şefkatle yaklaşmak ve insanlar arasında sevginin, kardeşliğin tahakkukuna gayret etmek olacaktır.

Hepimiz aynı Allah'ın kullarıyız. Hepimiz kâinat ağacının meyveleriyiz. Ve hepimiz dünyanın dönmesiyle her gün ahirete doğru bir adım daha atan yolcularız.

Üstad Hazretleri, bir risalesinde **“Memleket dahi bir hanedir ve vatan dahi bir millî ailenin hanesidir.”** (Şuâlar, Onbirinci Şuâ) buyurur. Hepimiz bu ailenin saadeti için bir şeyler yapmalı, bunu engelleyen sebeplerin karşısına yine hep birlikte çıkmalıyız. Zira aynı gemide seyahat eden yolcular gibiyiz. Gemiye verilecek bir zarar hepimize dokunacaktır.

Üstad Hazretleri birlik ve beraberliğe çok önem vermiş ve telif ettiği [“Uhuvvet Risalesi”](#)nde bu hususta şu önemli vurguları yapmıştır:

“... Her ikinizin Hâlıkınız bir, Mâlikiniz bir, Mâbudunuz bir, Râzıkınız bir-bir, bir, bine kadar bir, bir.

Hem Peygamberiniz bir, dininiz bir, kıbleniz bir-bir, bir, yüze kadar bir, bir.

Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir-ona kadar bir, bir.

Bu kadar bir birler vahdet ve tevhidi, vifak ve ittifakı, muhabbet ve uhuvveti iktiza ettiği ve kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak mânevî zincirler buldukları hâlde, şikak ve nifâka, kin ve adâvete sebebiyet veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip mü'mine karşı hakikî adâvet etmek ve kin bağlamak, ne kadar o rabîta-i vahdete bir hürmetsizlik ve o esbab-ı muhabbete karşı bir istihfaf ve o münasebât-ı uhuvvete karşı ne derece bir zulüm ve i'tisaf olduğunu, kalbin ölmemişse, aklın sönmemişse anlarsın.” ([Mektubat, Yirmi İkinci Mektub](#))

İhlas Risalesinde de “üç elif ittihat etmezse üç kıymeti var. Eğer sırr-ı adediyet ile ittihat etse yüz on bir kıymet alır” diyerek ittihatteki kuvveti çok güzel bir şekilde ortaya koymuştur.

İttihat etmemenin zararlarını ise yine Uhuvvet Risalesinde şöyle nazara vermiştir:

“Malûmdur ki, iki kahraman birbiriyle boğuşurken, bir çocuk ikisini de dövebilir. Bir mizanda iki dağ birbirine karşı muvazenede bulunsa, bir küçük taş, muvazenelerini bozup onlarla oynayabilir; birini yukarı, birini aşağı indirir. İşte, ey ehl-i iman! İhtiraslarınızdan ve husumetkârâne tarafgirliklerinizden, kuvvetiniz hiçe iner; az bir kuvvetle ezilebilirsiniz.” ([Mektubat, Yirmi İkinci Mektub](#))

Üstad Bediüzzaman Hazretleri henüz Nur Külliyyatını telifine başlamadığı Eski Said zamanında da birlik ve beraberliğe büyük önem vermiş; düşmanlarını “cehalet , zaruret ve ihtilaf” olarak açıklamış ve bu üç düşmana karşı “sanat, marifet ve ittifak” silahıyla cihat edilmesi gerektiğini beyan etmiştir.

“Bizim düşmanımız cehalet, zaruret, ihtilâftır. Bu üç düşmana karşı sanat, marifet, ittifak silâhiyle cihad edeceğiz.” ([Tarihçe i Hayat, Birinci kısım, İlk hayatı](#))

Müspet Hareket

Bediüzzaman Hazretlerinin bütün hayatında takip ettiği değişmez bir düsturu “müspet hareket” etmektir. **“Bizim vazifemiz müspet hareket etmektir.... .. Bizler âsâyişi muhafazayı netice veren müspet imân hizmeti içinde herbir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.”** (Emirdağ Lahikası) diyerek asayişin ancak müspet hareketle ve iman hizmetiyle gerçekleşeceğini vurgular ve bütün ömrünü bu davanın tahakkuku için geçirir.

Nur talebelerinin de “asayişin manevî bekçileri olmaları” bu davayı tasdik eder. Ve bütün yetkililere hem nur talebeleri , hem de nur risaleleri şu mesajı verirler: “Asayiş muhafazanın tek yolu insanların kalplerine iman ve marifet nurunun yerleşmesidir.”

Fikir Hürriyeti

Üstad, **“Medenilere galebe çalmak ikna iledir, söz anlamayan vahşiler gibi icbar ile değildir.”** diyerek, meselelerin fikir ortamında ve medenice tartışılmasını

arzu eder. Onun asayişin muhafazasına önem vermesinin önemli bir yönü de budur. Zira, fikirler ancak sulh ortamında ve asayişin hakim olmasıyla rahatça tartışılabilir. Silah sesleri arasında korku ve dehşet ortamında kiminle, neyi ve nasıl tartışabiliriz?

Üstad'ın “fikir hürriyeti mücadelesi” tâ eski Said döneminde başlamış, daha sonra mahkemelerde yaptığı o eşsiz müdafaalarla devam etmiştir. Hürriyetin esası insana verilen cüz'i iradeye dayanır. Herkes bu dünyada ahiret hesabına bir imtihan geçirmektedir ve bu imtihanın önemli bir şartı insanların kendi iradelerini diledikleri gibi kullanabilmeleridir.

Hayvanlar sadece ne için yaratılmışlarsa o görevi yerine getirirlerken insana bu konuda büyük bir yetki verilmiştir. İnsanın diğer varlıklardan üstünlüğünün önemli bir yönü de bu hürriyet ve irade meselesidir.

“İnsan, hikmetle yapılmış bir masnudur. ... Öyle bir fiilin mahsulüdür ki, istidadı irade ettiği şeyi kendisine veriyor.” ([Mesnevi Nuriye, Zerre](#))

Üstad'ın hürriyet hakkındaki şu tespitlerini de nazara vermek isterim:

“İnsanlar hür oldular, amma yine abdullahtırlar.” ([Tarihçe i Hayat, Birinci kısım](#))

“Hürriyetin şe'ni odur ki; ne nefsine, ne gayriye zararı dokunmasın.” ([Tarihçe i Hayat, Birinci kısım](#))

Birinci hükme göre, insan Allah'a isyanda hür olamaz. Bir çocuk, babasına isyanda, bir nefer komutanına isyanda ve bir vatandaş kanunları çiğnemekte serbest olamazken insan, Rabbine isyanda nasıl hür olabilir?!..

İkinci hükümde ise, hürriyet sadece başkasına zarar vermekle sınırlandırılmamış, insanın kendisine de zarar vermesi yasaklanmıştır.

Bir başka eserinde de şu görüşe yer verir:

“Belki, hürriyet budur ki: Kanun-u adalet ve te'dibden başka hiç kimse kimseye tahakküm etmesin. Herkesin hukûku mahfuz kalsın, herkes harekât-ı meşruasında şahane serbest olsun.” ([Münazarat](#))

İşte hürriyeti bu manada değerlendirenler hem dünya saadetini hem de ahiret saadetini birlikte yakalamış olurlar. Böyle fertlerden teşekkür eden bir cemiyette ise huzur ve güven tam manasıyla tahakkuk eder.

Hürriyet ve demokrasi konusunda şu acı gerçeği de görmek mecburiyetindeyiz: Bu gün iman hakikatlerinin tefsiri olan Nur Risalelerini muhtaçlara ulaştırma hizmeti, demokrasinin hakim olduğu bir çok Avrupa ülkesinde büyük bir kolaylıkla yürütülürken, diktanın hakim olduğu bazı İslâm ülkelerinde aynı kolaylıkla intişar edememektedir. Üstad'ın hürriyet ve asayiş taraftarı olmasına, bununla da kalmayıp bu kavramların mücadelesini vermesine bu açıdan da bakmak gerekir. Demirperde döneminde bu hakikatlerden uzak kalan Rusya'nın bugün bu hizmetle buluşması ve ona kucak açması da bu gerçeğin açık bir delilidir.

Fikir ve insanca yaşama hürriyetlerinin genişletilmesinden endişe etmemek gerekir. Özgürlüklerin genişletilmesi, yaygınlaştırılması hiçbir tehlike arz etmez, aksine büyük hayırlara, rahatlamalara sebep olabileceği gibi birçok istismarların ve aksülamellerin de önüne geçilmiş olur. Türkiye bunun en güzel örneğini yakın mazisinde vermiştir. Bu dönemde büyük bir demokratik atılım yapılmış, hem din ve vicdan hürriyetini kısıtlayan 163. maddenin, hem de Marksist ve komünist bir sisteme kapı açacağından endişe edilen 141. ve 42. maddelerin yürürlükten kaldırılmasıyla büyük bir demokratik atılım gerçekleştirilmiştir. Bu büyük icraattan sonra ne komünizm tehlikesi büyüme göstermiş, ne de bazı mihrakların kasıtlı olarak abarttıkları bir irtica hareketi görülmüştür.

Bilindiği gibi 163. madde ile mağdur edilenler, daha çok, nur talebeleri olmuştur. Onlar sadece iman ve Kur'an hakikatlerini kalplere ve akıllara yerleştirmeğe çalışmışlar, aktif siyasete girmemişler, hele silahlanmayı hatırlarından bile geçirmemişlerdir. İki binden fazla beraat kararı almalarına rağmen yine mahkemelerin sonu gelmemiş, memleketimizin her tarafında bir hukuk terörünün estirilmesine devam edilmiştir. Üstad Bediüzzaman'a ve talebelerine uygulanan bu sindirme ve korkutma hareketi, bir çok insanı huzursuz etmekten öte bir işe yaramamış ve bu iman davası muhtaç gönüllerde gittikçe daha da artan bir hızla yerleşmiş, hakimiyetini devam ettirmiştir.

Şu var ki bu antidemokratik maddenin kalkmasıyla İslâm adına silaha sarılmak isteyen bazı radikal kimselerin menfi propagandalarına son verilmiş ve Üstad'ın tabiriyle **“dinde mutaassıp, muhakeme-i akliyede noksan”** bu kişilerin yanlış şeyler yapmalarının önüne büyük oranda geçilmiştir.

Silaha sarılanlar sadece 141. ve 142. maddelerin muhatapları olan Marksist kesim olmuşsa da bu maddelerin kalkmasıyla onlar da yerini bölücü teröre bırakarak gündemden düşmüş, zaman içerisinde sahneden tamamen çekilmiştir.

Fikir hürriyetinin azami derecede uygulandığı Avrupa'da, farklı ırkların, inançların ve kültürlerin aynı devlet içinde birlikte yaşamaları safhası çoktan aşılmış, Avrupa Birliği adıyla birçok devletler sınırlarını birbirlerine açmışlar, paralarını birleştirmişler

ve bir tek devlet gibi hareket etmeyi menfaatleri açısından daha faydalı bulmuşlardır. Böyle bir yaklaşım o devletlerin hiçbirinin iç işlerine karışma olarak yorumlanmamış ve genel kabul görmüştür. Milletimiz gerek kendi içinde, gerek komşuları arasında aynı manayı yaşamaya ve yaşatmaya daha layıktır. Bunun önünün açılmasından korkulmamalı, kısıtlamaların ülke menfaatlerine zarar getireceği unutulmamalıdır.

Aslî Görev

Demokrasi ve açılım denilince bir nur talebesinin hatırına öncelikle bu iki kavramın iman hizmetinde kazanacakları mana gelir. Devlet yetkililerinin bu konudaki siyasî planlarını bilmiyoruz. Bilsek de fikrimizi basın yoluyla açıklamaktan öte bir görev ve yetki sahibi değiliz. O halde, bir nur talebesi, her konuda olduğu gibi bu konuda da gerektiğinde fikri katkısını sunar, ondan sonra gerçek görevi olan iman hizmetini bu demokrasi ortamında daha fazla nasıl icra edeceğine ve bu hizmeti daha fazla nasıl genişletip yayacağına kafa yorar.

Konuyu Üstad Hazretlerinin şu dua cümleleriyle noktalayalım:

“İnşaallah istikbaldeki İslamiyetin kuvvetiyle, medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-u umûmiyi de temin edecek.” ([Tarihçe i Hayat, Birinci Kısım, İlk hayatı](#))

“Size katiyen ve çok emarelerle ve kat i kanaatimle beyan ediyorum ki, gelecek yakın bir zamanda, bu vatan, bu millet ve bu memleketteki hükümet, alem-i İslama ve dünyaya karşı gayet şiddetle Risale-i Nur gibi eserlere muhtaç olacak; mevcudiyetini, haysiyetini, şerefini, mefahir-i tarihiyesini onun ibrazıyla gösterecektir.” ([Emirdağ Lahikası-I, Afyon Emniyet Müdürlüğüne](#))